

Ἡ γιορτὴ τῆς Ἀλλαγῆς

Ἡ συγκέντρωση τοῦ ΠΑΣΟΚ στό Σύνταγμα γιά τά δύο χρόνια τῆς Ἀλλαγῆς ἐγινε σέ μιά συγκυρία ὅπου κανεῖς πιά δέν ἀμφιβάλλει γιά τήν πολιτική σταθερότητα τῆς κυβέρνησης, γιά τή συναίνεση πρὸς τήν πολιτική της, γιά τήν ικανότητα τοῦ ΠΑΣΟΚ νά κερδίσει τίς ἐπόμενες ἐκλογές.

Ἦδη μερικoὺς μῆνες πρὶν, οἱ δημοσιογραφικές καὶ ἄλλες «ἐγκυρες» προβλέψεις γιά τήν ἐπιεικὴ πτώση τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶχαν σιωπήσει. Ἦταν τώρα σ' ὅλους σχεδὸν προφανές ὅτι τὸ ΠΑΣΟΚ ἠγεμονεύει στὸν εὐρύτερο δημοκρατικό-ἀριστερό χώρο, στό «μπλόκ τῆς Ἀλλαγῆς». Ὅτι ἀντίπαλο δέος τῆς κυβέρνησης εἶναι μόνον ἡ δεξιά, ἡ ὁποία ὅμως συρρικνώνεται συνεχῶς καὶ ἀπομο-

νώνεται ἀπὸ τὸν κεντρογενῆ χώρο πού στό παρελθὸν τῆς ἐπέτρεπε νά κερδίζει τίς ἐκλογές καθῶς, σπρωγμένη ἀπὸ τὰ γεγονότα, καταφεύγει στὰ ὀράματα τῆς ἐθνικοφοροσύνης, ἐνῶ ὄχι σπάνια ὀχρώνεται πίσω ἀπὸ φασιστοειδῆ συνθήματα τοῦ τύπου «χούντα εἶναι θά περάσει». Οἱ ἐσωτερικοὶ τριγμοὶ τῆς Ν.Δ. δέν ἦταν παρὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κυβερνητικῆς σταθεροποίησης.

Καθῶς οἱ πάντες κατάλαβαν τελικά ὅτι τὸ ΠΑΣΟΚ δέν καταρρέει, κανεῖς δέν ἰσχυρίσθηκε ὅτι ἡ συγκέντρωση στό Σύνταγμα θά ἀποτύχει. Ἔτσι ἡ δεξιά περιορίσθηκε νά καταγγεῖλει, γιά μιά ἀκόμα φορά, τὸν ἀρχηγισμό τοῦ ΠΑΣΟΚ («μαζί σου Ἀντρέα γιά μιά Ἑλλάδα νέα», ἐνῶ λίγα χρόνια πρὶν, «ἐθνάρχης εἶναι ὁ Καραμανλῆς», «Ἑλλάς-Εὐρώπη-Καραμανλῆς»), καὶ νά προαναγγεῖλει ὅτι στό Σύνταγμα θά ἐκτυλιχθεῖ μιά ρωμαϊκὴ φιέστα, ὅπου ὁ ὄχλος θά παραληρήσει γιά τὸν καίσαρα τῆς Ἀλλαγῆς. Μπορεῖ οἱ διατυπώσεις αὐτές τῆς δεξιᾶς νά ἦταν ἀκραιές, ὅμως πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι πού πίστεψαν ὅτι ἡ συγκέντρωση, πέρα ἀπὸ μιά ἐπίδειξη δύναμης, εἶχε γιά στόχο νά προσφέρει στοὺς ὄπαδούς τοῦ «Κινήματος» μιά εὐκαιρία γιά «ἀγωνιστικὴ ἐκτόνωση», μέσα ἀπὸ μιά προεκλογικὸν τύπου ἀτμόσφαιρα, καθόσον μάλιστα κανεῖς δέν πρόβλεπε ὅτι θά ἀναγγέλονταν κάποια σημαντικὰ κυβερνητικὰ μέτρα.

Πράγματι, ἡ ἐπίδειξη δύναμης πέτυχε, ἐνῶ παράλληλα κανένα νέο μέτρο δέν ἀναγγέλθηκε, οὔτε διαφοροποιήθηκε σέ τίποτα τὸ περιεχόμενο τοῦ λόγου τοῦ Πρωθυπουργοῦ, σέ σχέση μὲ ὅσα ἔχει κατὰ καιροὺς διακηρύξει ἡ κυβερνητικὴ

παράταξη.

Ἐντούτοις ὑπῆρξε στό λόγο τοῦ Πρωθυπουργοῦ κάτι οὐσιαστικά διαφορετικὸ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ τῆς προεκλογικῆς περιόδου: Πρόκειται γιά τήν ἐσωτερικὴ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὴ δομὴ τῆς ὁμίλιας. Πρόκειται ἀκόμα καὶ γιά τὸ ὕφος τοῦ ὁμιλητῆ, γιά τὰ συνθήματα πού σχεδὸν ἀπουσίαζαν, γιά τίς παύσεις φορῶς ἐπέτρεπαν τίς λιὸ πολλές φορὲς μόνον τὰ χειροκροτήματα. Ὁ λαὸς τοῦ ΠΑΣΟΚ δέν παραλήρησε, δέν τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία. Ἡ ἐκδήλωση δέν ἦταν προεκλογικὴ, ἡ «φιέστα» δέν ἔλαβε χώρα.

Αὐτὸς εἶναι ἓνα πρόσθετος λόγος πού ἡ δεξιά, ἡ ἴδια πού πρόβλεπε τὴ φιέστα, ἔσπευσε ἀμέσως μετὰ νά μιλῆσει γιά ἀποτυχία.

Ὁ ὁμιλητῆς δέν ἐπιδίωξε νά δημιουργήσει ἀτμόσφαιρα ἐκτόνωσης. Οὔτε ὅμως ἐπιδίωξε νά συνεγείρει τοὺς ἀκροατὲς σέ μιά προοπτικὴ λαϊκῆς αὐτενέργειας καὶ πολιτικῆς παρέμβασης. Λειτουργῆσε ἀφ' ὑψηλοῦ, σάν ὁ Πρωθυπουργὸς πού ἀποτιμᾷ τὸ ἔργο του καὶ προδιαγράφει τὴ μελλοντικὴ πορεία τῆς κυβέρνησῆς του. Ἔτσι, παρὰ τίς γνωστὲς ἀναφορὲς στὴ λαϊκὴ συμμετοχὴ καὶ πρωτοβουλία, ἡ ὅλη παράσταση ὑποδήλωνε μὲ σαφήνεια πὼς ἡ κυβέρνησις θεσμοθετεῖ τὴν Ἀλλαγὴ καὶ ὁ λαὸς (ὑπο)στηρίζει τὴν κυβέρνησις.

Ὁ λαὸς τοῦ ΠΑΣΟΚ ἔδειξε ὅτι ἀποδέχεται αὐτὸ τὸ πλαίσιο. Καὶ εἶναι φυσικὸ νὰ τὸ ἀποδέχεται, ὅσο δέν συγκροτεῖται μιά ἀνατρεπτικὴ ἀριστερὴ στρατηγικὴ, μιά στρατηγικὴ πού νά ἀντιστρατεύεται τὴ λογικὴ τῆς διαχείρισης τοῦ (ἀστικού) κράτους.